

"אבל לא רואים עליך"

על מיסוך, החמצה והמחיר הנפשי

מדריך לאנשי מקצוע להבנה,
זיהוי ואבחון של ילדות, נערות ונשים אוטיסטיות

ד"ר אריאלה עילם, פסיכולוגית שיקומית מומחית-מדריכה
ד"ר צילי ניר, פסיכולוגית התפתחותית מומחית-מדריכה, פסיכולוגית בהתמחות שיקומית
ד"ר קטיה רובינשטיין, פסיכולוגית שיקומית מומחית-מדריכה
ד"ר שרית פרג'יאן-ראוך, פסיכולוגית שיקומית מומחית-מדריכה
פרופ' דיצה ענתבי - צחור, מומחית בנוירולוגית ילדים והתפתחות הילד

יולי 2025

הקדמה

בשנים האחרונות גוברת ההבנה שמאפיינים אוטיסטיים עשויים להופיע באופן שונה בקרב ילדות, נערות ונשים. הבדלים אלו משפיעים לא רק על צורת ההבעה וההתמודדות, אלא גם על הסיכוי לאיתור ואבחון. במשך עשרות שנים, אוטיזם נתפס כתופעה שמתרחשת בעיקר אצל בנים וגברים.

התמונה הקלאסית של האוטיסט - מבודד חברתית, עם תחומי עניין מוגבלים וחזרתיים וקשיים בתקשורת ובביטוי רגשי - הייתה הבסיס לבניית כלי האבחון, לכיווני המחקר ולפיתוח מענים טיפוליים. תמונה זו, כפי שמסתבר כעת, מייצגת רק חלק מהספקטרום האוטיסטי, ולאורך שנים הותירה מחוץ לתמונה קבוצה גדולה של בנות ונשים אוטיסטיות שלא עמדו בקריטריונים לקבלת אבחנה.

כיום אנו עדים להתפתחויות משמעותיות בהבנת האוטיזם. ההכרה בכך שלאויזם ביטויים מגדריים מובחנים מובילה לשינוי יסודי בדרך שבה אנו מזהים, מאבחנים ותומכים בבנות ונשים אוטיסטיות. מה שזכה לכינוי "הפנוטיפ האוטיסטי הנשי" חושף תמונה מורכבת של בנות ונשים שמצליחות לפעול בחברה תוך הסוואה של קשייהן האמיתיים, שחוות עייפות כרונית מהמאמץ להיראות "נורמליות", ושלעיתים מקבלות אבחנה נכונה רק לאחר שנים של מצוקה לא מוסברת ואבחונים שגויים.

סקירה זו מציעה לאנשי מקצוע ידע עדכני, עקרונות קליניים וכלי הערכה מבוססי תצפית ודיווח, במטרה לתמוך באבחון רגיש למגדר - אבחון שיאפשר זיהוי מדויק יותר של המאפיינים האוטיסטיים בקרב בנות ונשים. חשוב לציין כי חלק מהמאפיינים הללו עשויים להתאים גם לבנים וגברים אוטיסטים, ובפרט לאלה שאינם משתלבים בפרופיל האבחוני המסורתי. עם זאת, הסקירה מתמקדת בדגשים הייחודיים לאבחון בנות ונשים אוטיסטיות, על מנת לסייע לאנשי מקצוע להוביל תהליך אבחון מותאם ורגיש.

תיאורים רבים המובאים בסקירה זו מקורם בחומרים שנכתבו על ידי נשים אוטיסטיות עצמן. השאיפה המקצועית כיום היא לראות באוטיסטים בכלל, ובנשים שהן מעניינה של סקירה זו בפרט, מומחים לחוויתם האישית. זהו תהליך חשוב שתופס תאוצה בשנים האחרונות ומבטא מעבר ממבט חיצוני ו"דיבור על" לדגש על מומחיות האדם לגבי עצמו, תוך הכרה בתרומתו הייחודית הן למחקר והן לפרקטיקה הקלינית.

אנו מקווים כי המידע המובא כאן לא רק ישפר את מודעות אנשי המקצוע לפערים המגדריים באויזם ויעלה את רמת הדיוק באבחון, אלא גם יהיה חלק ממסע משמעותי לקראת הכרה חברתית מעמיקה המכבדת את הגיוון הנורולוגי האנושי. המטרה הסופית היא לאפשר לנשים אוטיסטיות לקבל הכרה מלאה בזהותן הייחודית ולחיות באותנטיות, בכבוד ובחיבור אמיתי לעצמן ולקהילתן.

חלק א: סקירה היסטורית - מדוע בנות ונשים נעלמו מהתמונה

כבר בשנת 1925 פרסמה הפסיכיאטרית הרוסייה סוחארבה את אחד התיאורים הראשונים והמדויקים ביותר של מאפיינים אוטיסטיים. במחקרה היא כללה תצפיות על בנות ובנים כאחד וזיהתה דפוסי הסתגלות שונים בין המינים. למרבה הצער, עבודתה נזנחה במשך עשרות שנים בשל היותה אזרחית ברית המועצות בתקופת בידודה מהמערב, וכן אישה בתחום הנשלט על ידי גברים עם סגנון כתיבה תיאורי שלא הלם את הגישה הרפואית והמבנית.

רק בעשורים האחרונים התגלו כתביה, עם תובנות שהקדימו להפליא את המחקר העכשווי על אוטיזם (Simmonds & Sukhareva, 2020). כשני עשורים לאחר מכן, הן קאנר, שהגדיר את מאפייני "האוטיזם של הילדות המוקדמת" (1943), והן אספרגר, שכתב על הפנוטיפ של "תסמונת אספרגר" (1944), התמקדו באופן בלעדי כמעט בבנים.

דגש מגדרי זה לא היה מקרי ככל הנראה, אלא שיקף הטיות חברתיות ומגדריות עמוקות. בנות עם קשיים התנהגותיים או חברתיים נתפסו כ"ביישניות" או "קצת מוזרות", אך לא כמועמדות למחקר מדעי (D'Mello, et al., 2022). הציפיות החברתיות מבנות היו שונות, ולכן התכנסות פנימה והתבודדות נתפסו לעיתים קרובות כהתנהגויות רצויות, שמבטאות "הלכות נימוסין", ולא בעיה.

במקביל, התמקדות המחקר בהתנהגויות הגלויות הובילה לפיתוח קריטריונים אבחוניים שהתאימו לביטויים שנראו נפוצים יותר אצל בנים: תוקפנות, הפרעות לסביבה, תחומי עניין טכניים בולטים והתנהגויות חזרתיות מובחנות.

בשנות ה-80 וה-90 התחזק הקשר התרבותי בין אוטיזם לבין תחומי עניין טכניים. עיסוק במחשבים, מתמטיקה ומדעים הפך לסמן מובהק של אוטיזם, אך על פי שמדובר בתחומים שממילא יוחסו תרבותית לבנים. לעומת זאת, בנות עם תחומי עניין עמוקים בספרות, פסיכולוגיה, בעלי חיים או תרבות פופולרית לא נתפסו כאוטיסטיות או כמי שיש להן תחומי עניין חזרתיים, אלא כ"מוכשרות" ו"נלהבות לדבר".

גם בכתיבה האקדמית התפתחו תיאוריות שהושפעו מסטריאוטיפים מגדריים, והובילו להחמצה של אותן בנות ונשים שלא התאימו ל"תבנית האוטיזם". דוגמה לכך היא תיאוריית "המוח הגברי הקיצוני" של סיימון בארון - כהן, אשר הציגה את האוטיזם כביטוי מוקצן של מאפייני מוח "גברי" (Baron - Cohen, 2002).

במשך עשרות שנים התקבעה באקדמיה התפיסה שאוטיזם הוא בעיקרו תופעה של בנים וגברים. לפיכך, כאשר בנות ונשים פנו לאבחון או לטיפול, הן נתקלו לא פעם באנשי מקצוע שהתקשו להאמין באפשרות להיותן אוטיסטיות, משום שהציגו מאפיינים שונים מאלו המקובלים בפרופיל האבחוני הגברי.

רק בסוף שנות ה-90 ואל תוך המאה ה-21 החל השדה הקליני והמחקרי לשים לב לביטויים שונים של אוטיזם. טוני אטווד היה מהראשונים שהחלו לחקור את הביטויים הייחודיים של אוטיזם אצל בנות ונשים (Atwood & Grandin, 2006). הוא הבחין בכך שקריטריוני האבחון, שהתבססו בעיקר על תצפיות בבנים, אינם רגישים מספיק לדפוסים עדינים שזיהה אצל בנות.

בעקבות מחקרים אלה, ועבודות נוספות שתיעדו נשים שאובחנו בגיל מבוגר (Kirkovski et al., 2013; Lay et al., 2013), החלה להתגבש ההבנה שנשים רבות "נפלו בין הכיסאות", או קיבלו אבחנות שגויות.

בעשור האחרון בעיקר, אנחנו עדים לתהליך מואץ של מחקר אקדמי שמבקש לבחון הבדלים מגדריים בביטויי האוטיזם - חלקו נעשה על ידי חוקרות אוטיסטיות בעצמן. המחקרים מצביעים על דפוסים עקביים: נשים ובנות נוטות יותר להסוות את קשייהן, לפתח תחומי עניין שנראים מקובלים חברתית ולשמור על תפקוד חיצוני גבוה, לעיתים תוך מצוקה נפשית משמעותית.

המאמץ המתמשך להסתיר את המאפיינים האוטיסטיים נמצא במתאם עם סיכון מוגבר להפרעות חרדה, דיכאון, הפרעות אכילה ואף טראומה (Lai et al., 2011; Head et al., 2014; Dworzynski et al., 2012; Hillere et al., 2014; Lai et al., 2015).

כיום כבר ברור לכל שההנחה ההיסטורית, לפיה אוטיזם הוא "תופעה גברית", הייתה שגויה. מספר לא מבוטל של בנות ונשים, וכן אנשים עם זהות מגדרית נון - בינארית, מציגים מאפיינים אוטיסטים ולעיתים קרובות אינם זוכים להכרה, לאבחון או לתמיכה.

הדרך לאבחון מותאם, רגיש ומדויק עודנה רצופת אתגרים ואיטיות, אך התנועה בשדה המחקרי והקליני מוחשית.

חלק ב: ביטויי האוטיזם אצל בנות ונשים או מהו "הפנוטיפ האוטיסטי הנשי"

השפה המגדרית - המונח "פנוטיפ אוטיסטי נשי" (Female Autism Phenotype) התפתח מתוך הניסיון להבין ולתאר ביטויים שונים של אוטיזם ששנים רבות לא נלקחו בחשבון, לרוב אצל בנות ונשים.

לצד זה, חשוב לנו לציין ששפה מגדרית זו עלולה להמשיך לחזק הבנה דיכוטומית וסטראוטיפית של אוטיזם. בפועל, כל אדם, ללא קשר למגדר המוקצה לו בלידה או לזהותו המגדרית, יכול להציג "ביטויים נשיים" או "ביטויים גבריים" של אוטיזם.

יש גברים רבים המציגים את מה שמכונה "פנוטיפ נשי", ויש נשים המציגות דפוסים שנחשבו "גבריים" בתפיסה המסורתית. האתגר האמיתי הוא למצוא שפה שתתאר את מגוון ביטויי האוטיזם מבלי לכלוא אותם בגבולות מגדריים נוקשים.

התובנות העדכניות מצביעות על כך שבנות ונשים רבות מפתחות דרכי התמודדות מתוחכמות ואסטרטגיות הסתגלות המאפשרות להן לתפקד בחברה, אך לא פעם במחיר נפשי כבד. מאפיינים אלה, שלא זכו להכרה בעבר, יוצרים "פנוטיפ אוטיסטי נשי" מורכב הדורש מאנשי מקצוע עין מיומנת וגישה רגישה למגדר.

בחלק זה נבחן את המנגנונים המרכזיים המאפיינים ביטוי זה: החל ממנגנוני ההסוואה השונים, דרך מאפיינים ייחודיים ועד להבנת האופן שבו כל אלה משפיעים על התפקוד והרווחה הנפשית.

1. מנגנוני הסוואה והשפעותיהם

תופעת ההסוואה (camouflage): מתייחסת לאסטרטגיות, מודעות ושאינן מודעות, שבהן משתמשות בנות ונשים אוטיסטיות כדי להסתיר או לדכא תכונות אוטיסטיות במצבים חברתיים. תופעה זו כוללת חיקוי רמזים חברתיים נורוטיפיקליים, דיכוי סטימינג (תנועות ויסות עצמי) ואימוץ טון דיבור או הבעות פנים שאינן אותנטיות.

מגוון האסטרטגיות נובע, לעיתים קרובות, מהרצון העמוק להשתלב, להיות "כמו כולן", לזכות בהכרה, באהדה ובקבלה חברתית – גם במחיר של שחיקה, ניתוק עצמי ותחושת זיף.

המחקר מזהה שלושה תתי-סוגים של התנהגויות הסוואה:

- **פיצוי (Compensation):** אסטרטגיות לפיצוי פעיל על קשיים חברתיים, כמו העתקת שפת גוף והבעות פנים או לימוד רמזים חברתיים מצפייה בסרטים ובקריאת ספרים.
- **מיסוך (Masking):** הסתרה של מאפיינים אוטיסטיים או הצגה עצמית כלא - אוטיסטית, למשל דיכוי סטימינג או הימנעות משיחות על תחומי עניין ייחודיים.
- **הטמעה (Assimilation):** הסתגלות לדינמיקות קבוצתיות ולציפיות חברתיות כדי להיות חלק.

בנות ונשים אוטיסטיות לומדות את האסטרטגיות הללו דרך התבוננות, ניתוח וחיקוי של אחרים, בין אם בעולם האמיתי ובין אם במדיה. תהליך זה כרוך בערנות רבה לסביבה ושליטה עצמית קפדנית.

מחקרים מצביעים על שכיחות גבוהה של התנהגויות הסוואה בקרב נשים ובנות (Allely, 2018; Cruz et al., 2024), עם שיעור של עד 80% נשים שאינן מאובחנות כלל עד גיל 18, או מאובחנות בטעות עם הפרעות אישיות או מצב רוח (Milner et al., 2023).

לחינוך החברתי והמגדרי תפקיד משמעותי בהתפתחות דפוסי ההסוואה. מגיל צעיר בנות לומדות להתאים את עצמן לציפיות חברתיות ולהיות אמפתיות – מאפיינים התומכים בפיתוח מנגנוני הסוואה. עם זאת, התנהגויות אלה גובות מחיר גבוה: עייפות נפשית, פגיעה בתחושת האותנטיות ועלייה בתסמיני חרדה ודיכאון (Beck et al., 2020).

ההשלכות של מנגנוני ההסוואה ניכרות לא רק בקושי באבחון, אלא גם בעיצוב הביטויים האוטיסטיים עצמם. כפי שנראה בסעיף הבא, חלק לא מבוטל מהבנות והנשים מפתחות עם השנים דפוסי הסתגלות ייחודיים, אשר מעצבים את הדרך שבה מאפייני האוטיזם באים לידי ביטוי – לעיתים בצורה שונה מאוד מהתבנית הקלאסית שתוארה על סמך תצפיות בבנים.

2. מאפייני האוטיזם אצל בנות ונשים

"הפנוטיפ האוטיסטי" אצל בנות ונשים רבות כולל שילוב של הסתגלות חברתית, יצירתיות תקשורתית ומנגנוני ויסות מורכבים, הדורשים מאנשי המקצוע עין מיומנת וידע מתעדכן לצורך זיהויים.

(א) שפה ותקשורת: בנות ונשים אוטיסטיות רבות מגלות עניין בשיחות חולין, מפתחות סגנון תקשורתי "טיפוסי" ולעיתים אף מתוחכם, אך המסתיר קשיים אמיתיים. תופעות כמו אקולליה חברתית (חיקוי של טון, סגנון ודפוסי דיבור של אחרות) נפוצות מאוד בקרב בנות שלא אובחנו. רבות "מאמצות" דמויות מסרטים, ספרים או מסביבתן ומפתחות תסריטים חברתיים מוכנים מראש – תגובות, מחמאות, בדיחות וסיפורים שנשלפים בעת הצורך – אך אינם אותנטיים (Downie - Wood et al., 2021). למרות הסטריאוטיפ השכיח של בידוד חברתי, שאכן מאפיין חלק מהבנות, רבות מהן יוצרות מערכות יחסים בעלות דינמיקות ייחודיות: העדפת קשר עם ילדות דומיננטיות, קשרים עם ילדים צעירים יותר או קשרים סביב תחום עניין משותף (Dean et al., 2017).

(ב) מיקוד בתחומי עניין שאינם סטריאוטיפיים: בניגוד לתחומי העניין הנפוצים בספרות על אוטיזם (רכבות, מספרים, גרמי שמיים), רבות מהבנות והנשים האוטיסטיות מתמקדות בתחומים מקובלים יותר חברתית, אולם באופן אינטנסיבי מאוד (Allely, 2019).

- תחומים "חברתיים": אובססיה לסלבריטאים, תוכניות טלוויזיה או סרטים. ילדות עשויות לצפות באותה סדרה עשרות פעמים, או לאסוף כמויות עצומות של מידע על שחקן או זמר מסוים.
- תחומי טבע ואסתטיקה: עניין בנושאים הנחשבים מקובלים בקרב בנות – סוסים, חדי קרן, נסיכות וכדומה – אך הידע וההתעמקות בהם יוצאי דופן.
- תחומי יצירה: כתיבה, ציור, מוזיקה או ריקוד – בעוצמה ובכמות יוצאות דופן, וכן מתוך דחף פנימי.
- תחומי דעת: קריאת ספרי עיון מתקדמים מגיל צעיר, עם עניין עמוק בפילוסופיה, היסטוריה או פסיכולוגיה.

חשוב לציין כי ישנן גם בנות ונשים המתעניינות בתחומים המזוהים עם הפרופיל האוטיסטי ה"קלאסי", כשם שישנם בנים היוצרים קשרים חברתיים סביב תחומי עניין משותפים. מחקרי השוואה שנעשו תיארו דמיון רב בין המגדרים ברוב קטגוריות תחומי העניין, בפרט בתחומי טלוויזיה וסרטים, מוזיקה וחיבור לאובייקטים (Brown et al., 2024).

ג) התנהגויות חוזרות ואתגרים מול שינויים: בנות ונשים אוטיסטיות נוטות להראות פחות התנהגויות חוזרות "קלאסיות", ובמקום זאת מציגות לעיתים קרובות שכיחות גבוהה יותר של התנהגויות כפייתיות, הקפדה על שגרה ולעיתים גם פגיעות עצמיות (Antezana et al., 2018; Knutsen et al., 2019).

- סטימינג נסתר: סיבוב שיער, חיטוט בציפורניים, משחק עם תכשיטים.
- חשיבה אובססיבית וקומפולסיות: צורך לבדוק שוב ושוב, סדר קבוע, התעקשות על שגרה.
- קושי עם שינויים: כל שינוי בלתי צפוי עלול לעורר מצוקה משמעותית.

ד) עיבוד חושי: במחקרים נמצא כי בנות ונשים אוטיסטיות מציגות לעיתים קרובות פרופיל סנסורי ייחודי, המתאפיין ברגישות יתר גבוהה יותר לגירויים חושיים בהשוואה לבנים וגברים אוטיסטים. רגישות זו תוארה בפרט בערוצי השמיעה, שיווי המשקל והתנועה (Osorio et al., 2021; Zand, 2024), ועשויה להשפיע על כל תחומי החיים:

- **מגע:** אי סבילות לבד, תוויות או תפרים, צורך בלחץ עמוק.
- **שמיעה:** עומס קולי או רגישות יתר לרעשים יום - יומיים.
- **ראייה:** קושי עם תאורה חזקה או גירויים חזותיים מרובים.
- **טעם וריח:** טווח מזונות מצומצם, העדפות נוקשות, רגישות לריחות או טקסטורות. לעיתים הן מאובחנות בטעות עם הפרעת אכילה. חשוב מאוד לבדוק את הסיבות לצריכת המזון המוגבלת ולבחון את הקשר לרגישויות חושיות לעומת סוגיות של דימוי גוף.

ה) מאפיינים נוספים:

- **זהות מגדרית:** רבות עוסקות בגיבוש זהות מגדרית באופן מעמיק ומשולב עם הבנת הזהות האוטיסטית (Cooper et al., 2018).
- **נקודות משבר ומעבר:** רבות מצליחות לתפקד היטב בסביבות מוכרות וצפויות, אך חוות קשיים משמעותיים במעברי חיים מרכזיים, כמו מעבר לחטיבת הביניים, לצבא, ללימודים אקדמיים או למגורים מחוץ לבית ההורים. מעברים אלו דורשים הסתגלות מהירה לדרישות חברתיות חדשות ומורכבות יותר, בעוד שמנגנוני ההסוואה והפיצוי שפיתחו עד כה עלולים שלא להספיק עוד ו"לקרוס".
- התוצאה יכולה להיות "שחיקה אוטיסטית" (Autistic Burnout), דיכאון, חרדה וכדומה (Lai et al., 2015). לעיתים זהו השלב בו נעשית פנייה לעזרה מקצועית וההזדמנות הראשונה לאבחון האוטיזם.

חלק ג: מדריך מעשי לאבחון בנות ונשים

לאחר היכרות עם הדרכים הייחודיות שבהן מתבטא אוטיזם בקרב בנות ונשים, אנו פונים כעת לליבת העניין המקצועי: כיצד ליישם את הידע הזה בפרקטיקה הקלינית. מנגנוני ההסוואה המתוחכמים, הביטויים הלא - סטריאוטיפיים ונקודות השבר הייחודיות יוצרים תמונה קלינית מורכבת הדורשת גישה מותאמת ועדכנית. החלק הבא מספק כלים מעשיים לשיפור דיוק האבחון ולהבטחת הכרה ראויה לבנות ונשים אוטיסטיות.

1) הטיות באבחון:

במשך שנים רבות, היחס בין המינים באבחון אוטיזם עמד על כ - 1:4 לטובת בנים, והפער נתפס כמשקף מאפיין מובנה של התופעה עצמה (DSM - 5, 2013). עם זאת, בשנים האחרונות גוברת ההבנה כי היחס האמיתי עשוי להיות שונה, וכי בנות ונשים לא זכו לייצוג מספק במחקרי שכיחות ובפרקטיקה הקלינית.

מחקרים עדכניים מצביעים על כך שהיחס עשוי להיות קרוב יותר ל - 1:3, ויש אף המציעים יחס של 1:2 (Loomes et al., 2017).

מערכות האבחון הקיימות פותחו ברובן על סמך תצפיות והתנסות קלינית עם בנים וגברים אוטיסטים. כתוצאה מכך, כלים אבחוניים רבים אינם רגישים דיים לביטויים המאפיינים בנות ונשים. אף על פי שנערכו שיפורים מסוימים ב - DSM - 5 וב - ICD - 11, עקרונות ההערכה וכלי האבחון ממשיכים להתבסס על מחקרים שהתמקדו בעיקר בבנים וגברים (Cruz et al., 2024).

אנשי מקצוע רבים, לרבות פסיכיאטרים ופסיכולוגים, מכירים לרוב את הפרופיל ה"קלאסי" של אוטיזם, הכולל קשיי תקשורת מובהקים, קשר עין דל ובעיות שפה. כאשר ילדה, נערה או אישה מגיעות להערכה ובמהלכה מציגות קשר עין תקין, מתקשרות באופן יחסית רגיל או נראות אמפתיות, האפשרות לאבחנה של אוטיזם עלולה להידחות על הסף.

התפיסה השגויה לפיה אוטיזם חייב לכלול "ליקוי חמור בתקשורת" תורמת להחמצה מערכתית ומובילה לכך שנשים רבות אינן מקבלות אבחנה מדויקת, ובשל כך מופנות לטיפולים לא מתאימים או אף מזיקים.

2) אבחנות נפוצות ש"מאפילות" על האוטיזם:

אחת מהבעיות המרכזיות באבחון בנות ונשים אוטיסטיות היא הנטייה לתת להן אבחנות אחרות ולהתייחס לאתגרים ולמצוקות שהן מציגות כנגזרות מאבחנות אלו.

תופעה זו, המכונה "האפלה אבחונית" (Diagnostic Overshadowing), מתארת מצב שבו אנשי מקצוע מייחסים סימפטומים, קשיים או התנהגויות לאבחנה הראשית שכבר ניתנה למטופלת, ובכך מתעלמים מהאפשרות שמדובר באבחנה נפרדת.

כך, מאפיינים אוטיסטיים נותרים חבויים מאחורי אבחנות כמו הפרעת קשב, חרדה, דיכאון, הפרעות אכילה או הפרעות אישיות (Gesi et al., 2021). אבחנות אלו עשויות להיות תקפות – ומחקרים אף מצביעים על כך שבנות ונשים פגיעות יותר למצבים נלווים לעומת בנים וגברים – אך בהיעדר הבנה של ההקשר האוטיסטי, התמונה הקלינית נותרת חלקית ומטעה, והטיפול עשוי שלא להתאים למצוקות האמיתיות (Angell et al., 2022).

דוגמאות נפוצות לאבחנות שגויות

- **הפרעות חרדה:** בנות רבות מאובחנות עם חרדה חברתית, בשל ביטויים של ניטור עצמי מוגבר, הימנעות מאינטראקציות ומצבים חברתיים וחוסר נינוחות – המיוחסים לחרדה ולא לשונות נירולוגיות. רגישויות חושיות המובילות לעומס ולהצפה מתורגמות לעיתים לחרדה מוכללת. כמו כן, התשישות המצטברת מהמאמץ המתמיד להסוות, באינטונציה, שפת גוף ודיבור, יכולה להידמות לתסמינים של חרדה: אי - שקט, מתח ועייפות מתמשכת (Lai et al., 2015; Mandy et al., 2019).
- **הפרעות אכילה:** מחקרים מראים קשר חזק בין אוטיזם לבעיות אכילה בקרב בנות ונשים, במיוחד הנובעות מרגישויות חושיות, בררנות באכילה, שגרות אכילה נוקשות וקושי ספציפי באכילה בהקשרים חברתיים. בעיות אלו מתפרשות לעיתים כהפרעות אכילה "קלאסיות", במיוחד אנורקסיה נרבוזה (Brede et al., 2020). נמצא כי 20%-30% מנשים המאובחנות עם אנורקסיה הן גם אוטיסטיות (Babb et al., 2021). הצוותים המקצועיים יתקשו לא פעם להבחין בין התנהגות אכילה הנובעת מאוטיזם לבין אנורקסיה, שכן קיים דמיון בין הצורך בשליטה וחיזוי הסביבה לבין תסמינים מוכרים של הפרעת אכילה. אצל נשים רבות מדובר, למעשה, בניסיון להימנע מהצפה חושית או לשמר תחושת שליטה בסביבה. כמו כן, במקרים של בנות ונשים שלא אובחנו, הפרעת האכילה עלולה להיות ביטוי למצוקה הקשורה להסוואה ולאתגרים החברתיים עמם הן מתמודדות (Westwood & Tchanturia, 2017).
- **הפרעות אישיות** (בפרט הפרעת אישיות גבולית): רבות מהנשים האוטיסטיות מקבלות אבחנה שגויה של הפרעת אישיות, בעיקר בשל פרשנות שגויה הניתנת להבדלים בתקשורת, לקשיי ויסות רגשי או למצבי "שאטדאון" (ניתוק). תופעות של הסוואה, חוסר יציבות בזהות, תלות רגשית והתפרצויות פתאומיות או הסתגרות עשויות להיראות כהתנהגות גבולית, אך בפועל משקפות ביטוי אוטיסטי נשי ייחודי (May et al., 2021).
- **הפרעות מצב רוח** (דיכאון / הפרעה דו - קוטבית): "שחיקה אוטיסטית" היא תופעה המאופיינת בעייפות קשה, ירידה ביכולות ניהוליות וקהות רגשית, ועלולה להתפרש כדיכאון. תחומי עניין מצומצמים אך אינטנסיביים יכולים להתפרש כהתנהגות מאנית, והצפות חושיות או דרישות חברתיות עשויות להוביל לתנדטיות רגשית המתויגת כהפרעה דו - קוטבית. במקביל, חוויות של ניתוק חברתי, חוסר אותנטיות ותשישות מהסוואה כרונית אכן מגבירות את הסיכון לדיכאון בקרב נשים אוטיסטיות (Benatov et al., 2025).

• **הפרעת קשב ותגובתיות יתר (ADHD):** ישנה חפיפה משמעותית בין מאפייני ADHD לבין מאפייני אוטיזם מסוימים, שעלולה להוביל לאבחון של ADHD תוך החמצת האוטיזם. אתגרים במיקוד הקשב, במעברי קשב ובתפקודים ניהוליים מאפיינים את שתי הקבוצות, כמו גם התנהגויות של חיפוש סנסורי שיכולות להתפרש כהיפראקטיביות. עם זאת, אצל בנות ונשים אוטיסטיות קשיי הקשב עשויים לנבוע מהצפה חושית או מצורך בשגרה וחיזוי, ולא מאי-יכולת בסיסית לשמור על קשב. הבעיה מורכבת עוד יותר משום שמופע משותף של אוטיזם ו-ADHD הוא שכיח (40%–70% מהאוטיסטים עונים גם על מאפיינים ל-ADHD), מה שמקשה יותר על ההבחנה ביניהן (Martini et al., 2025). בנוסף, בנות ונשים נוטות להציג "ADHD לא קלאסי", עם פחות היפראקטיביות ויותר חולמנות, מה שתורם להחמצת הרכיבים האוטיסטיים. כאשר ניתנת אבחנה של ADHD בלבד, הטיפול עשוי להתמקד בתרופות ובאסטרטגיות שאינן מתייחסות למאפיינים אוטיסטיים (רגישויות חושיות, צורך בשגרה או קשיים בתקשורת חברתית).

• **קשיים בזהות וביחסים חברתיים:** נערות ונשים רבות מדווחות על תחושת ניכור עמוקה, פער בין לבין הסביבה ובלבול בזהות. תחושת שונות זו, שלעתים קרובות מלווה בחוסר הבנה לגבי מקורה, מתעצמת בגלל המאמץ המתמיד להסתגל ולהסוות מאפיינים אוטיסטיים. היעדר ייצוג חיובי של נשים אוטיסטיות בתרבות ובחברה מקשה עוד יותר על גיבוש זהות עצמית בריאה. אתגרים בהבנת הקודים החברתיים ומאמצים מתמשכים לחקת התנהגויות "נורמטיביות" עשויים ליצור מעגל של בדידות וחוסר ביטחון עצמי. מצב זה מותיר בנות ונשים פגיעות במיוחד לניצול רגשי או מיני, בשל פירוש לא נכון של אותות חברתיים מסוימים או נכונות לשאת יחס לא הולם בתמורה לקבלה חברתית. התוצאה לא פעם תהיה פגיעה בדימוי העצמי, תחושת כישלון אישי וקושי ביצירת קשרים אותנטיים ובטוחים (Kelly et al., 2022).

3) מורכבות כפולה: אבחון אוטיזם בקרב נשים ובנות עם מוגבלות שכלית

כאשר מדובר בבנות ונשים עם מוגבלות שכלית, האבחון הופך למורכב אף יותר. תהליך ההפניה וההערכה משתנה באופן מהותי בהתאם לדרגת המוגבלות הקוגניטיבית, ויוצר מסלולים קליניים שונים לחלוטין (Saure et al., 2023).

נשים ללא מוגבלות שכלית לעיתים אינן מאובחנות בשל מנגנוני ההסוואה שנדונו לעיל, המאפשרים להן לעבור "מתחת לרדאר". יכולותיהן הקוגניטיביות, ובפרט כישוריהן הלשוניים והתחושה המחודדת שלהן, מקשים עוד יותר על זיהוי האוטיזם. לעומתן, נשים עם מוגבלות שכלית אינן מאובחנות לעיתים משום שהתסמינים האוטיסטיים מיוחסים למוגבלות הקוגניטיבית – תופעה המכונה "האפלה אבחונית" (Whittle et al., 2024).

למרות שנשים עם מוגבלות שכלית מאובחנות בגיל צעיר יותר לעומת אלו ללא מוגבלות שכלית, שיעור אי-קבלת האבחנה עדיין גבוה בהשוואה לגברים עם מוגבלות שכלית. ייתכן שגם במקרים של נשים עם מוגבלות שכלית, תפיסות מגדריות מסורתיות מובילות לשייך שגוי של קשיים חברתיים ושל התנהגויות חזרתיות למוגבלות הקוגניטיבית במקום לאוטיזם (Harrop et al., 2015).

נתון מעניין במיוחד הוא שדווקא במקרים של מוגבלות שכלית, הפער המגדרי מתהפך: נשים עם מוגבלות שכלית מראות קשיים חברתיים משמעותיים יותר והתנהגויות חזרתיות בולטות יותר בהשוואה לגברים עם מוגבלות שכלית. מנגד, נשים ללא מוגבלות שכלית מפגינות כישורים לשוניים טובים יותר ופחות התנהגויות חזרתיות נראות לעין בהשוואה לגברים בקבוצה המקבילה. כתוצאה מכך, יכולות הפיזיו הגבוהות שלהן מובילות לאיחור באבחנת אוטיזם או להחמצתו לחלוטין (Saure et al., 2023).

נתונים אלה מדגישים את הצורך הדחוף בפרוטוקולי הערכה מותאמים ורגישים להקשרים מגדריים וקוגניטיביים כאחד. נדרשים פרוטוקולים שמאפשרים זיהוי מנגנוני הסוואה בקרב בנות ונשים ללא מוגבלות שכלית, ובמקביל הבחנה מדויקת בין מאפיינים אוטיסטיים לבין ביטויי המוגבלות הקוגניטיבית אצל בנות ונשים עם מוגבלות שכלית.

4) כלי האבחון

לאחר שהבנו כיצד הטיות מגדריות ואבחנות מבדלות עלולות להוביל להחמצת אוטיזם בקרב בנות ונשים, חשוב לבחון את הכלים האבחוניים בהם משתמשים בתהליך ההערכה.

כפי שנראה בהמשך, הכלים הסטנדרטיים המסורתיים שפותחו, ברובם על בסיס תצפיות בבנים וגברים, אינם רגישים דיים לביטויים הייחודיים של בנות ונשים אוטיסטיות. במקביל, נסקור כלים נוספים שנבנו במהלך השנים במטרה לתת מענה טוב יותר לאוכלוסייה זו.

חשוב לציין כי אין כלי אבחוני יחיד שמהווה מדד עצמאי לאישור או שלילה של אוטיזם.

תהליך האבחון מתבסס על הערכה קלינית מקיפה הכוללת מגוון כלי אבחון פורמליים, תצפיות מובנות, שאלוני דיווח והערכות התפתחותיות. במקרה הצורך אף נדרשת חקירה נוספת למיפוי אבחנות נלוות או אבחנות מבדלות.

כל הכלים משמשים אמצעי לאיסוף מידע שיטתי אודות התמונה הקלינית הנוכחית וההיסטוריה ההתפתחותית. בסוף תהליך זה, המאבחן/ת המוסמך/ת לאבחון אוטיזם הוא שעושה את האינטגרציה של כלל הנתונים ומקבל את ההחלטה לגבי האבחנה.

גישה זו מבטיחה שהאבחון מבוסס על הערכה הוליסטית ולא על ציון חד-ממדי או ממצא בודד, ובכך מפחיתה את שיעורי החמצת אבחנה ו/או מתן אבחנות שגויות.

(א) כלי אבחון מסורתיים ומגבלותיהם

שני הכלים המרכזיים הנחשבים ל"סטנדרט הזהב" באבחון אוטיזם, ADOS-2 ו-ADI-R, פותחו מתוך מחקרים שהתבססו בעיקר על מדגמים של בנים וגברים, ובהתאם משקפים הגדרות מסורתיות ומצומצמות יחסית של ביטויי האוטיזם. כלים אלו מתמקדים בעיקר בהתנהגויות חיצוניות וגלויות, ולכן עשויים שלא לזהות צורות מורכבות, מוסוות או מעודנות, כפי שהן מופיעות לעיתים קרובות אצל בנות ונשים, ולעיתים גם אצל בנים וגברים שאינם תואמים את הפרופיל ה"קלאסי" (Lonergan, 2021).

ADOS - 2 (Autism Diagnostic Observation Schedule, 2nd Edition; Lord et al., 2012):

כלי הבוחן אינטראקציה חברתית בסביבה מובנית וסטנדרטית. עם זאת, הוא אינו מותאם באופן מספק לזיהוי דפוסי תקשורת מוסווים, לרמזים פרגמטיים דקים או לרגישויות חושיות סמויות. רבות מהבנות והנשים האוטיסטיות מצליחות "לצלוח" את מפגש האבחון בזכות מנגנוני הסוואה ולמידה מוקדמים.

מחקרים מצביעים על כך שבנות ונשים אוטיסטיות מתפספסות בשיעור של פי 2.5 לעומת בנים, כאשר נעשה שימוש ב- ADOS-2 כאינדיקטור מרכזי לאבחון. ניתוח של פריטי התקשורת החברתית בכלי מגלה הבדלים מגדריים מובהקים: בנות מקבלות ציונים נמוכים יותר, מה שעלול להוביל לאבחון חסר או שגוי (Kalb et al., 2022). בנוסף, ייתכן שגם הפרשנות של מאבחנים שאינם מודעים למגוון הביטויים האופייניים באוטיזם תורמת להחמצה בעת שימוש בכלי זה.

ADI - R (Autism Diagnostic Interview-Revised; Rutter, Le Couteur & Lord, 2003, 2008):

ריאיון מובנה ומקיף עם הורים המתמקד בהתפתחות המוקדמת. הכלי עשוי להחמיץ מאפיינים רלוונטיים אצל בנות, משום שלעתים ההורים אינם מזיהים התנהגויות חריגות כאשר הן מוצגות בדרכים "טיפוסיות לבנות", או כאשר התנהגויות אלה נתפסות כחיוביות (כגון שפה עשירה במיוחד או תחומי עניין מקובלים בחברה).

בנוסף, מחקרים מצביעים על שכיחות נמוכה יותר של התנהגויות חזרתיות ומצומצמות בילדות המוקדמת אצל בנות בהשוואה לבנים, מה שעלול להגביר את הסיכוי להחמצת האבחון (Harrop et al., 2015; Knutsen et al., 2019).

העובדה שה- ADI-R אינו מעודכן לקריטריונים של ה- DSM-5 עשויה אף לפגוע בדיוק ובספציפיות האבחון, בפרט בקבוצות מסוימות שלהן פרופיל לא טיפוסי (Evers et al., 2021). ישנם מחקרים שפיתחו אלגוריתמים חדשים ל- ADI-R המבוססים על קריטריונים של DSM-5 מתוך הבנה שהגרסה המקורית מוגבלת בהקשר זה (Lampinen et al., 2025).

AQ (Autism Quotient; Baron - Cohen et al., 2001):

שאלון דיווח עצמי בן 50 פריטים, שפותח ככלי למחקר ראשוני ולסקרי סינון, ולעיתים גם ככלי עזר ראשוני באבחון מבוגרים ומתבגרים עם אינטליגנציה תקינה. השאלון כולל חמישה תחומים אופייניים לאוטיזם: כישורים חברתיים, תקשורת, דמיון, קשב לפרטים והיכולת להסתגל לשינויים.

פריטי ה- AQ נבנו לפי תפיסה מסורתית יותר של מאפיינים אוטיסטיים ולכן השאלון נחשב מוטה יותר לזיהוי ביטויי אוטיזם "קלאסיים", השכיחים פחות (או מוסווים) אצל ילדות ונשים. מחקרים מצביעים על כך שה- AQ עשוי להחמיץ נשים לחלוטין או להפיק ציונים מתחת לסף, למרות קיומם של מאפייני אוטיזם בפועל (Belcher et al., 2023).

RAADS - R (Ritvo Autism Asperger Diagnostic Scale – Revised; Ritvo et al., 2011):

שאלון דיווח עצמי בן 80 פריטים, שפותח במטרה לסייע בזיהוי מאפיינים אוטיסטיים במבוגרים ללא מוגבלות שכלית מובהקת. מחקרי תיקוף ראשוניים תיעדו רגישות גבוהה מאוד (97%) וספציפיות מלאה במדגמים של משיבים אוטיסטים לעומת קבוצות ביקורת. עם זאת, תוקפו במסגרות לא קליניות או באוכלוסיות מגוונות – בפרט אלו עם מצבים פסיכיאטריים נלווים – נמצא נמוך יותר וכלל שיעור גבוה של אבחונים חיוביים שגויים (Jones et al., 2021). יש לציין כי לא נבחנה לעומק יעילות הכלי בהבחנה מגדרית, וחסרים נתונים על הרגישות והספציפיות שלו בקרב בנות/נשים לעומת בנים/גברים.

SRS - 2 (Social Responsiveness Scale, 2nd Edition; Constantino & Gruber, 2012):

שאלון דיווח להורים, מטפלים או מורים, הכולל 65 פריטים לדירוג. השאלון בוחן חמישה ממדים עיקריים של התנהגות חברתית: מודעות חברתית, קוגניציה חברתית, תקשורת חברתית, מוטיבציה חברתית וכן תחומי עניין מצומצמים והתנהגות חזרתית. כלי זה משמש רבות במחקר, אך מיושם לעיתים גם באבחון הקליני לתיאור חוזקות וחולשות. בניגוד לכלים אחרים, ה-SRS - 2 מתוקן בנפרד לפי מגדר, דבר המאפשר מדידה מדויקת יותר של מקרים לא "קלאסיים", ומפחית את הסיכוי לפרשנות שגויה הנסמכת על נורמות לא מתאימות. עם זאת, ישנם מחקרים המציינים ששימוש לא זהיר בציון המתוקן עלול לגרום להערכת יתר של קשיים אצל בנות (Hus et al., 2013).

(ב) כלים רגישים להבדלי מגדר

הכלים הבאים תוכננו במודע לאיתור הבדלים מגדריים באוטיזם, ולהגברת הרגישות לגוונים ייחודיים של ביטויי אוטיזם אצל בנות ונשים. אצל רבות מהן ביטויי האוטיזם אינם טיפוסיים, ודפוסי ההסוואה בהן הן נוקטות עלולים להוביל להחמצתן. השימוש המושכל בכלים אלה תורם לזיהוי מדויק יותר של צרכים ומאפיינים באוכלוסייה זו.

CAT - Q (Camouflaging Autistic Traits Questionnaire; Hull et al., 2019):

שאלון דיווח עצמי הכולל 25 פריטים להערכת אסטרטגיות הסוואה של מאפייני אוטיזם. אסטרטגיות אלו באות לידי ביטוי בשלוש דרכים עיקריות: פיצוי, מיסוך והטמעה. לשאלון תוקף ומהימנות גבוהים, והוא מוכיח כי נשים ובנות אוטיסטיות נוטות לקבל בו ציונים גבוהים יותר בהשוואה לבנים, כאשר נעשה שימוש נרחב באסטרטגיות הסוואה. כתוצאה מכך, כלי זה מסייע במיוחד בזיהוי מתבגרות ונשים הנוטות "ליפול בין הכיסאות" כאשר נעשה שימוש בכלים מסורתיים בלבד, שאינם מאתרים היטב ביטויים לא טיפוסיים של אוטיזם. הכלי טרם תורגם לעברית ולא עבר תיקוף בישראל.

GQ - ASC (Girls Questionnaire for Autism Spectrum Conditions; Attwood et al., 2011):

שאלון בן 58 פריטים שפותח ככלי סינון לאיתור נשים אוטיסטיות. השאלון פותח על בסיס ראיונות איכותניים ומתמקד בתחומים מרכזיים כמו דמיון ומשחק, הסוואה, רגישויות חושיות, כישורים חברתיים ותחומי עניין ייחודיים שאינם נופלים תחת ההגדרות המסורתיות של אוטיזם.

השאלון מצליח לזהות במדויק נשים שלא עוברות את סף האבחנה בכלים מסורתיים, בין היתר בשל הבעת עניין בתחומים לא סטריאוטיפיים, נטייה גבוהה להסוואה וחקיקוי, או ויסות חושי ייחודי.

CATI (Comprehensive Autistic Trait Inventory; English et al., 2021):

שאלון דיווח עצמי הכולל 42 פריטים המיועד להערכת מגוון רחב של תכונות אוטיסטיות באוכלוסיית מבוגרים. הכלי גובש בשיתוף אקטיבי עם אנשים אוטיסטים, ומתמקד בשישה ממדים מרכזיים: אינטראקציה חברתית, תקשורת, הסוואה, ויסות עצמי, גמישות קוגניטיבית ורגישות חושית.

יתרוננו המרכזי של שאלון זה נעוץ בכך שהוא מתמודד עם המגבלות של שאלונים מסורתיים ומאפשר לאתר מאפיינים עדינים יותר, בפרט בקרב נשים.

גרסה מקוונת (כולל גרסה בעברית): www.cati-autism.com

M - QASC (Modified Questionnaire for Autism Spectrum Conditions; Simcoe et al., 2023):

שאלון חדש לגילאי 5–12 הכולל 36 פריטים, המיועד להערכה באמצעות דיווח הורים או מטפלים. השאלון כולל התייחסות להתנהגות מגדרית, רגישויות חושיות, התנהגות מרצה, קשרים חברתיים ומשחק, מיסוך חברתי, דמיון וחקיקוי. כלי זה מסייע לזהות מאפיינים התנהגותיים של ילדות בעיקר, ובכך מעניק יתרון משמעותי במצבים שבהם ישנו חשש להחמצת אבחנה הנובעת מדפוס הסוואה מוקדמים.

ג) מדריך מהיר – בחירת כלי אבחון מתאים

מומלץ מאוד - רגישות לביטויים נשיים - מזהה הסוואה - פותח עם מודעות מגדרית	להשתמש בזהירות - נחוץ אך לא מספיק לבדו - דורשת מיומנות ומודעות - עלול להחמיץ בשימוש לבד	לא מומלץ יחיד - סיכון גבוה להחמצה - מוטה לביטויים גבריים/ מסורתיים - חסר מידע על רגישות מגדרית
---	--	---

שם הכלי	גילאים	רגישות לבנות/נשים	יתרונות	חסרונות	מתי כדאי להשתמש
ADOS-2 	כל הגילאים	נמוכה	"סטנדרט זהב" - תצפית ישירה - מוכר, מובנה וסטנדרטי	- לא רגיש להסוואה - מתמקד בגלוי לעין - עלול להחמיץ בנות - מאבחנים לא מיומנים עלולים לטעות בפירוש	- במסגרת כל אבחון מלא - שלב בהערכה רב תחומית
ADI-R 	כל הגילאים	נמוכה- בינונית	- היסטוריה התפתחותית מפורטת - מידע מההורים	- תלוי זיכרון הורי - לא עדכני ל DSM-5 - הורים לא תמיד זוכרים סימנים עדינים	- עבור ילדות - כשיש גישה להורים - להשלמת רקע
AQ 	+ 16	נמוכה	- מהיר וקל למלא - דיווח עצמי - כלי סינון ראשוני	- מבוסס על מאפיינים קלאסיים - לא לאבחנה סופית - עלול להחמיץ נשים	סינון ראשוני בלבד
RAADS-R 	+ 18	לא ברור	- ספציפי למבוגרים - רגישות גבוהה	- הרבה false positive - לא נבדק היטב לרגישות מגדרית - בעיה בסטינג לא קליני	- כשיש חשד במבוגרים - כהשלמה לכלים אחרים
SRS-2 	2.5 עד 18	בינונית	- מתוקנן בנפרד לפי מגדר - למחקר ולתיאור פרופיל	- עלול ליצור הערכת יתר אצל בנות - לא ניתן אבחנה בפני עצמו	- לתיאור חוזקות ואתגרים - כמידע משלים לאבחון
CAT-Q 	+ 16	גבוהה מאוד	- מזהה הסוואה - רגישות גבוהה בקרב נשים - תוקף גבוה	מתמקד רק בדפוסי הסוואה	- נדרש תמיד באבחון בנות/נשים - כשחושדים בהסוואה
GQ-ASC 	+ 16	גבוהה	- פותח עבור נשים ומתמקד בהן - כולל תחומי עניין לא סטריאוטיפיים	- עדיין נמצא בפיתוח - פחות מחקר תומך	- סינון ראשוני - כשכלים מסורתיים אינם מראים אוטיזם
CATI 	+ 18	גבוהה	- פותח בשיתוף עם אוטיסטים - כולל סולם הסוואה	- חדש יחסית - פחות מחקר ארוך טווח	- דיווח עצמי מקיף - כלי משלים טוב
M-QASC 	5 עד 12	גבוהה	- ספציפי לילדות - כולל מאפייני מיסוך חברתי	- כלי חדש - מחקר מוגבל	- חשש להחמצה - כשהורים מתארים שונות

 כלל אצבע מומלץ: תמיד לצרף לפחות כלי אחד מקטגוריית הכלים הרגישים למגדר בשילוב עם הערכה מקיפה. לא להסתמך רק על כלים מסורתיים באבחון בנות ונשים.

5) מאפיינים שכיחים על פי טווחי גיל

לעיתים קרובות, השונות ההתפתחותית של בנות ונשים אוטיסטיות מתבלטת בנקודות חיים שבהן הדרישות החברתיות עולות על מנגנוני הפיצוי שפיתחו לעצמן. כתוצאה מכך, רבות מהן מגיעות לאבחון דווקא בתקופות מעבר, למשל במעבר לחטיבה, או בצמתים משמעותיים כמו גיוס לצבא או לימודים אקדמיים.

בשל כך, כדאי להרחיב את נקודת המבט מעבר לכלים האבחוניים הסטנדרטיים, ולהכיר את המאפיינים ההתנהגותיים הספציפיים יותר לבנות ולנשים. נדרשת רגישות מקצועית גבוהה שתאפשר לזהות סימנים פחות גלויים, לעיתים מוסווים, ולבנות את האבחנה מתוך הקשבה לסיפורי חיים, לשפה ייחודית ולהתנסויות שאינן תואמות את הפרופיל המסורתי.

זיהוי זה דורש ערנות מעבר להתנהגויות ההסוואה, וכולל התבוננות בהיבטים פרגמטיים של תקשורת, דפוסי יחסים, תחומי עניין והתמודדות עם שינויים – תוך התאמה לגיל ההתפתחותי ולרקע התרבותי של הנבדקת.

טבלה מסכמת: מאפיינים אוטיסטיים נפוצים בבנות לפי גיל והפרשנות השגויה שנוטים לייחס להם

טווח גילאים	מאפיינים מרכזיים	פרשנות שגויה ("אבל היא רק...")
1.5-3 שנים 	- חיוך לא מובחן - טמפרמנט זהיר ומסויג - התבוננות מהצד - הבעות פנים מוגזמות - רגישות חושית/בררנות באכילה	- רגועה - ביישנית - שקטה - שחקנית - בררנית ועדינה
4-6 שנים 	- שפה עשירה אך לא מותאמת - חיקוי לא מדויק - תחומי עניין חזרתיים (נראים טיפוסיים) - הצמדות לחבר/ה	- מעמיקה/מבוגרת לגילה - יצירתית - פרפקציוניסטית
7-12 שנים 	- הבדלים בקשר עין - ניסיון כפייתי ליצור קשרים - תחושת שונות ומוזרות - קושי להתחיל/לסיים אינטראקציות	- ילדה רגישה - ילדה שקטה - עולם פנימי עשיר
13-17 שנים 	- התנהגות מרצה - חיקוי יתר (מימיקה, אינטונציה) - עיסוק בזהות מגדרית - דפוסי אכילה נוקשים	- גיל התבגרות מאתגר - דרמטית, שחקנית "מרד הנעורים" - שומרת על בריאותה
+ 18 שנים 	- שחיקה חברתית - הימנעות ממפגשים - קושי ביצירת קשרים קרובים - מתפקדת בחוץ, מצוקה מבפנים - קושי בשלבי מעבר בחיים	- מופנמת - עייפה מקשרים חברתיים - בעומס יתר - לא מתבגרת

חשוב לזכור: המאפיינים הללו הם אינדיקטורים בלבד ולא קריטריונים אבחוניים. הופעה של חלק מהמאפיינים לא מעידה בהכרח על אוטיזם, והיעדרם אינו שולל אותו.

6) המלצות לאבחון מיטבי של אוטיזם בקרב בנות ונשים

קיימת נטייה לאבחן פחות בנות ונשים כאוטיסטיות לעומת בנים וגברים, מה שמוביל להחמצת זכויות, תמיכות והתאמות הנלוות לאבחנה. מקור ההטיה הוא בעיקר חברתי ומערכתי – מודלים והגדרות שנבנו על פי תצפיות בבנים ואינם רגישים לביטויים נשיים יותר של אוטיזם – אך יש המצביעים גם על אפשרות של תרומה ביולוגית או גנטית להבדלים בשכיחות האבחנה בין המינים.

חשוב לשים לב לכך שבנות רבות מופנות לאבחון על רקע קשיים נפשיים (כגון חרדה, דיכאון או הפרעות אכילה), מבלי שזוהה הרקע האוטיסטי שלהן. יש להעמיק בכך כשעולה השאלה. מנגד, אצל המאובחנות יש להיזהר שלא לייחס מצוקות נפשיות או גופניות באופן בלעדי לאוטיזם, ובכך להחמיץ אתגרים שדורשים אף הם טיפול מותאם.

ההמלצות המצורפות מבוססות על הידע המצטבר בתחום ועל הבנה מעמיקה של ייחודיות הביטוי האוטיסטי אצל בנות ונשים. הן מיועדות לסייע לאנשי מקצוע ליישם בפועל גישה רגישת מגדר, מכבדת ויעילה (Crane, 2023; Cook et al., 2024).

א) הרכב הצוות והיקף ההערכה

הערכה רב - תחומית: תהליך הכולל פסיכולוגית (התפתחותית, קלינית, שיקומית או חינוכית שהוכשרה באבחון אוטיזם), נוירולוגית התפתחותית או פסיכיאטרית, ובהתאם לצורך גם קלינאית תקשורת ומרפאה בעיסוק.

סינון מקיף לאבחנות נלוות/מבדלות: אבחון אוטיזם צריך לכלול בחינה של מאפיינים נוספים הקשורים לבריאות הנפש ולהתפתחות הנוירולוגית, תוך ניתוח הקשר ביניהם לבין המאפיינים האוטיסטיים ולשם דיון באבחנה מבדלת.

המשגה רחבה ומבוססת הקשר צריכה לשלב בחינה של:

- מאפייני האדם – יכולות קוגניטיביות, תחומי עניין, ערכים, מטרות חיים.
- מאפייני הסביבה – אירועי חיים (כגון טראומה), הקשרים פיזיים, חברתיים ותרבותיים.
- מידת ההתאמה בין האדם לסביבתו וההשלכות על הרווחה הנפשית והתפקוד.

התייחסות למין ולמגדר: חשוב לשקול את השפעת המין והמגדר על הביטוי ההתנהגותי והחוויתי של אוטיזם.

שימוש מושכל בכלים סטנדרטיים: אין להסתמך רק על ציוני האלגוריתם בכלים כמו ADOS - 2 ו-ADI - R, אלא להתייחס גם למידע האיכותני שעולה מהם ולהצליבו עם מקורות נוספים.

הערכה של מאפייני הסוואה: יש להתייחס להסוואה כחלק מהערכת הפרופיל האוטיסטי. מומלץ לשלב כלים ייעודיים כמו - CAT Q ולברר את הנושא בשיחה פתוחה.

(ב) התאמת הסביבה והתהליך האבחוני

התאמה תרבותית: יש להתחשב ברקע התרבותי, השפעת השפה וההקשרים החברתיים - כלכליים. הדבר משפיע על אופן התבטאות המאפיינים, בחירת כלים והמלצות להמשך.

הקצאת זמן מספק: רצוי שהאבחון יימשך לאורך שתי פגישות לכל הפחות כדי:

- להפחית השפעת אירוע חד - פעמי.

- לאפשר היכרות עם הסביבה והמאבחנת.

- לעודד עיבוד והבשלת מחשבות בין המפגשים.

שאלות יזומות וממוקדות: מאפיינים חשובים, כגון סטימינג, הסוואה או חיקוי חברתי מודע, לא תמיד עולים מעצמם. חשוב לשאול עליהם ישירות כחלק מתהליך שיתופי ולא חודרני.

רגישות לחוויות חושיות: לבדוק מול המאובחנת אם הסביבה (תאורה, טמפרטורה, מרקמים, מרחב אישי) מאפשרת נינוחות וביטוי מיטבי.

שימוש זהיר בשאלונים: רבות מהמאובחנות חוות קושי עם שאלונים סגורים ודירוגים מספריים. רצוי להרחיב שאלונים לראיונות פתוחים או לשלב שאלות המספקות דוגמאות.

דרכי הבעה מגוונות: חשוב לאפשר למאובחנת לבחור את דרך המענה והשיתוף המתאימה לה – בעל פה, בכתובה, בהקלדה, בהקלטה, בליווי תומך או בכל שילוב אחר שמתאים לה.

(ג) האבחון כתהליך משותף וכהזדמנות לגילוי עצמי וחיבור לזהות אותנטית

תהליך האבחון אינו חייב להיות תהליך רפואי, טכני וקר. עבור נערות ונשים רבות – בפרט אלו שחוו שנים של בלבול, תחושת זרות וקשיים בין - אישיים – האבחון עשוי להיות רגע מכונן. כאשר התהליך נעשה באופן רגיש, מבוסס שיח, בשפה שאינה שיפוטית או פתולוגית אלא מכבדת מגוון אנושי, הוא יכול להפוך להזדמנות משמעותית לגילוי עצמי, לשיקום תחושת הערך ולבניית סיפור חיים חדש המחובר יותר לזהות האמיתית.

על מנת שתהליך זה יקרה חשוב להקפיד על:

שיח בגובה העיניים: לראות במאובחנת שותפה פעילה בתהליך, אשר מביאה ידע פנימי על עצמה שחשוב לא פחות מהידע המקצועי. **שפה מכבדת ומאששת מגוון נירולוגי:** הימנעות ממונחים שיפוטניים או מחלישים (כגון "לקות", "פגם", "חוסר"), ושימוש בשפה המתארת שונות נירולוגית כמאפיין אנושי ולא כהפרעה.

הסבר נגיש ושותפות בפרשנות: להסביר את ממצאי האבחון באופן ברור, בגובה העיניים, ולהשאיר מקום לשאלות, הסתייגויות או פרשנויות נוספות של המאובחנת.

הכרה בחוויות העבר: מתן תוקף לחוויות של חוסר התאמה, בדידות או אי - הבנה שנחוו בעבר, ולעיתים אף תחושת החמצה מצד מערכות החינוך או הבריאות.

חיזוק תחושת הסוכנות: הדגשת הכוחות, היכולות והאסטרטגיות שאותה נערה או אישה פיתחה לאורך השנים כדי להתמודד עם האתגרים, גם אם הן לא תיוגו ככאלה.

סיכום – המסע מהחמצה להכרה

במשך שנים ארוכות, הידע המקצועי סביב אוטיזם התעצב דרך המבט מבעד לעדשה גברית – במדגמי המחקר, בשפה המקצועית ובקריטריוני האבחון. בנות ונשים רבות נאלצו לחיות בצל זהותן האמיתית, לעיתים בלי לדעת כלל שהיא קיימת. הן פיתחו דרכי התמודדות מתוחכמות, הסוו קשיים, שיחזרו אינטראקציות, אימצו תסריטים חברתיים והצליחו להיראות "כמו כולן". איש לא דיבר על המחיר האישי הכבד: שחיקה כרונית, תחושת ניתוק עמוקה, חוסר אותנטיות ולעיתים אף פגיעה נפשית משמעותית.

השיח העכשווי בתחום האבחון עובר מהפך חשוב בשנים האחרונות: מהתמקדות בהפרעה ובלקות, להתמקדות בזהות, בהקשר ובמשמעות אישית. אבחון אוטיזם בקרב בנות ונשים דורש מאנשי ונשות מקצוע לא רק כלים עדכניים אלא גם ראייה גמישה ורגישת מגדר – ראייה המכירה בכך שאוטיזם מתבטא בדרכים מגוונות יותר מהפרופיל המסורתי, לעיתים באופן עדין או מוסווה שדורש עין מיומנת לזיהוי.

סקירה זו ביקשה לפרוש תמונה מקיפה – החל מהיסטוריה של הדעה מערכתית, דרך דפוסים ייחודיים שבהם מתבטא האוטיזם אצל בנות ונשים, וכלה בעקרונות לאבחון מותאם שמכבד את האדם, מקשיב לו באמת ומאפשר לו לגלות את עצמו מחדש.

המסר המרכזי העולה מהסקירה ברור: אוטיזם אצל בנות ונשים קיים, אמיתי ומשמעותי, גם כשהוא אינו דומה לתמונה המוכרת מספרות המחקר. מנגנוני הסוואה המתוחכמים, תחומי העניין הלא-סטריאוטיפיים והאתגרים הייחודיים מצריכים גישה אבחונית חדשנית שמשלבת כלים מסורתיים עם כלים רגישי מגדר.

העתיד מצריך מעבר מאבחון לשם "זיהוי והכרה פורמלית", אל אבחון כהזדמנות לדיוק פנימי, לזיהוי צרכים אמיתיים ולהתחלה של פיתוח סוכנות עצמית והכרה בזהות. אבחון שהוא לא רק מענה מקצועי, אלא גם צעד ראשון בדרך לחיים שלמים יותר – חיים הכוללים אותנטיות, חיבור אמיתי, שייכות חמה וכבוד אנושי בסיסי.

המטרה הסופית היא עולם שבו בנות ונשים יוכלו לחיות בביטחון כפי שהן באמת, לפתח את הפוטנציאל שלהן במלואו ולתרום לחברה מתוך זהותן הייחודית – בלי מסכות, בלי הסוואה ובלי להתנצל על מי שהן.

הדרך עוד ארוכה, אך השינוי כבר החל. כאנשי מקצוע האתגר שלפנינו הוא להפוך את הידע הקיים לפרקטיקה יומיומית, ולוודא שכל בת או אישה המגיעה אלינו תקבל את המענה המותאם, ההכרה והתמיכה להן היא זכאית.

בסופו של דבר, לא מדובר רק בהכרה באדם הספציפי, אלא בצעד נוסף בכיוון של חברה מכילה יותר ומכבדת את המגוון הנורולוגי האנושי.

רשימה ביבליוגרפית

- Allely, C. S. (2018). Understanding and recognizing the female phenotype of autism spectrum disorder and the “camouflaging” of symptoms: A systematic PRISMA review. *Advances in Autism*, 4(2), 74–85.
<https://doi.org/10.1108/AIA-05-2017-0016>
- Allely, C. S. (2019). Exploring the female autism phenotype of repetitive behaviours and restricted interests (RBRI): a systematic PRISMA review. *Advances in Autism*, 5(3), 171–186.
<https://doi.org/10.1108/AIA-09-2018-0030>
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.).
<https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425559>
- Angell, A. M., Varma, D. S., Deavenport - Saman, A., Yin, L., Solomon, O., Bai, C., & Zou, B. (2022). Effects of sex, race, and ethnicity on primary and subspecialty healthcare use by autistic children in Florida: A longitudinal retrospective cohort study (2012–2018). *Research in Autism Spectrum Disorders*, 94, 1–12.
<https://doi.org/10.1016/j.rasd.2022.101951>
- Antezana, L., Factor, R., Condry, E., Strege, M., Scarpa, A., & Richey, J. (2018). Gender differences in restricted and repetitive behaviors and interests in youth with autism. *Autism Research*, 12, 274–283.
<https://doi.org/10.1002/aur.2049>
- Attwood, T., & Grandin, T. (2006). *Asperger's and girls: World - renowned experts join those with Asperger's syndrome to resolve issues that girls and women face every day!* Future Horizons, Inc.
- Attwood, T., Garnett, M. S., & Rynkiewicz, A. (2011). *Questionnaire for Autism Spectrum Conditions (Q - ASC)* [Measurement instrument].
- Babb, C., Brede, J., Jones, C. R. G., Elliott, M., Zanker, C., Tchanturia, K., Serpell, L., Fox, J. R. E., & Mandy, W. (2021). It's not that they don't want to access the support it's the impact of the autism: The experience of eating disorder services from the perspective of autistic women, parents and healthcare professionals. *Autism*, 25(5), 1409–1421. <https://doi.org/10.1177/1362361321991257>

- Baron - Cohen, S., Wheelwright, S., Skinner, R., Martin, J., & Clubley, E. (2001). The autism - spectrum quotient (AQ): Evidence from Asperger syndrome/high - functioning autism, males and females, scientists and mathematicians. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 31(1), 5–17.
- Baron - Cohen, S. (2002). The extreme male brain theory of autism. *Trends in Cognitive Sciences*, 6(6), 248–254. [https://doi.org/10.1016/s1364-6613\(02\)01904-6](https://doi.org/10.1016/s1364-6613(02)01904-6)
- Beck, A. S., Lundwall, R. A., Gabrielsen, T., Cox, J. C., South, M., & Capriola - Hall, N. N. (2020). Camouflaging and mental health among autistic women and girls: Associations with gendered socialization. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 50(12), 4297–4311. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04480-w>
- Belcher, H. L., Uglik - Marucha, N., Vitoratou, S., Ford, R. M., & Morein - Zamir, S. (2023). Gender bias in autism screening: Measurement invariance of different model frameworks of the Autism Spectrum Quotient. *BJPsych Open*, 9, 1–11. <https://doi.org/10.1192/bjo.2023.562>
- Benatov, J., Sarel - Mahlev, E., & Bar Yehuda, S. (2025 Summerill). Camouflage, burnout - exhaustion, and depression in autistic adults. *Autism in Adulthood*. <https://doi.org/10.1089/aut.2024.0147>
- Brede, J., Babb, C., Jones, C. R. G., Elliott, M., Zanker, C., Tchanturia, K., Serpell, L., Fox, J. R. E., & Mandy, W. (2020). “For me, the anorexia is just a symptom, and the cause is the autism”: Investigating restrictive eating disorders in autistic women. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 50(12), 4280–4296. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04479-3>
- Brown, C. E., Bernardin, C. J., Zisman, S., Baron - Cohen, S., & SPARK Consortium. (2024). More similar than different: Characterizing special interests in autistic boys and girls based on caregiver report. *Autism Research*, 17(4), 801–814. <https://doi.org/10.1002/aur.3120>

Constantino, J. N., & Gruber, C. P. (2012). Social Responsiveness Scale, Second Edition (SRS - 2). Torrance, CA: Western Psychological Services.

Cook, J., Hull, L., & Mandy, W. (2024). Improving diagnostic procedures in autism for girls and women: A narrative review. *Neuropsychiatric Disease and Treatment*, 20, 505–514.
<https://doi.org/10.2147/NDT.S372723>

Cooper, K., Smith, L. G. E., & Russell, A. J. (2018). Gender identity in autism: Sex differences in social affiliation with gender groups. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 48(12), 3995–4006.
<https://doi.org/10.1007/s10803-018-3590-1>

Crane, L. (2023). *The autism assessment handbook: A neurodiversity affirmative approach to best practice*. Jessica Kingsley Publishers.

Cruz, S., Conde - Pumpido, L., Martínez - González, A. E., García - Peñas, J. J., & Martín - Rodríguez, J. F. (2024). Camouflaging in autistic girls and women: Prevalence, characteristics, and clinical implications. *Autism Research*, 17(1), 45–58. <https://doi.org/10.1002/aur.3106>

Cruz, S., Zubizarreta, S. C., Costa, A. D., Araújo, R., Martinho, J., Tubío - Fungueiriño, M., Sampaio, A., Cruz, R., Carracedo, Á., & Fernández - Prieto, M. (2024). Is there a bias towards males in the diagnosis of autism? A systematic review and meta - analysis. *Neuropsychology Review*, 35, 153–176.
<https://doi.org/10.1007/s11065-23-09630-2>

Dean, M., Harwood, R., & Kasari, C. (2017). The art of camouflage: Gender differences in the social behaviors of girls and boys with autism spectrum disorder. *Autism*, 21(6), 678–689.
<https://doi.org/10.1177/1362361316671845>

D'Mello, A. M., Frosch, I. R., Li, C. E., Cardinaux, A. L., & Gabrieli, J. D. E. (2022). Exclusion of females in autism research: Empirical evidence for a "leaky" recruitment - to - research pipeline. *Autism Research*, 15(10), 1929–1940. <https://doi.org/10.1002/aur.2795>

- below the diagnostic threshold for autism spectrum disorders? *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 51(8), 788–797. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2012.05.018>
- English, M. C. W., Maybery, M. T., & Visser, T. A. W. (2021). The comprehensive autistic trait inventory (CATI): Development and validation of a new measure of autistic traits for adults. *Molecular Autism*, 12(1), 23–37. <https://doi.org/10.1186/s13229-021-00445-7>
- Evers, K., Maljaars, J., Carrington, S. J., Carter, A. S., Happé, F., Steyaert, J., Leekam, S. R., & Noens, I. (2021). How well are DSM - 5 diagnostic criteria for ASD represented in standardized diagnostic instruments? *European Child and Adolescent Psychiatry*, 30(1), 75–87. <https://doi.org/10.1007/s00787-020-01481-z>
- Gesi, C., Migliarese, G., Torriero, S., Salvadori, N., Andriola, E., Siracusano, M., & Mazzone, L. (2021). Gender differences in misdiagnosis and delayed diagnosis among adults with autism spectrum disorder with no language or intellectual disability: A multi - center study. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 51(10), 3598–3609. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04726-8>
- Harrop, C., Gulsrud, A., & Kasari, C. (2015). Does gender moderate core deficits in ASD? An investigation into restricted and repetitive behaviors in girls and boys with ASD. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 45(11), 3644–3655. <https://doi.org/10.1007/s10803-015-2511-9>
- Head, A. M., McGillivray, J. A., & Stokes, M. A. (2014). Gender differences in emotionality and sociability in children with autism spectrum disorders. *Molecular Autism*, 5, 1–9. <https://doi.org/10.1186/2040-2392-5-19>
- Hiller, R. M., Young, R. L., & Weber, N. (2014). Sex differences in autism spectrum disorder based on DSM - 5 criteria: Evidence from clinician and teacher reporting. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 42(8), 1381–1393. <https://doi.org/10.1007/s10802-014-9881-x>
- Hull, L., Mandy, W., Lai, M. - C., Baron - Cohen, S., Allison, C., Smith, P., & Petrides, K. V. (2019). Development and validation of the camouflaging autistic traits questionnaire (CAT - Q). *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 49(3), 819–833. <https://doi.org/10.1007/s10803-018-3792-6>

- Hus, V., Bishop, S., Gotham, K., Huerta, M., & Lord, C. (2013). Factors influencing scores on the social responsiveness scale. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(2), 216–224.
<https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2012>
- Jones, S. L., Johnson, M., Alty, B., & Adamou, M. (2021). The effectiveness of RAADS - R as a screening tool for adult ASD populations. *Autism Research and Treatment*, 2021, 1–6.
<https://doi.org/10.1155/2021/9974791>
- Kalb, L. G., Singh, V., Hong, J. S., Holingue, C., Ludwig, N. N., Pfeiffer, D., Reetzke, R., Gross, A. L., & Landa, R. (2022). Analysis of race and sex bias in the autism diagnostic observation schedule (ADOS - 2). *JAMA Network Open*, 5(4), e229498.
<https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2022.9498>
- Kelly, C., Sharma, S., Jieman, A., & Ramon, S. (2022). Sense - making narratives of autistic women diagnosed in adulthood: A systematic review of the qualitative research. *Disability & Society*, 39, 663–695.
<https://doi.org/10.1080/09687599.2022.2076582>
- Kirkovski, M., Enticott, P. G., & Fitzgerald, P. B. (2013). A review of the role of female gender in autism spectrum disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 43(11), 2584–2603.
<https://doi.org/10.1007/s10803-013-1811-1>
- Knutsen, J., Crossman, M., Perrin, J., Shui, A., & Kuhlthau, K. (2019). Sex differences in restricted repetitive behaviors and interests in children with autism spectrum disorder: An Autism Treatment Network study. *Autism*, 23(4), 858–868. <https://doi.org/10.1177/1362361318786490>
- Lai, M. - C., Lombardo, M. V., Auyeung, B., Chakrabarti, B., & Baron - Cohen, S. (2015). Sex/gender differences and autism: Setting the scene for future research. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 54(1), 11–24.
<https://doi.org/10.1016/j.jaac.2014.10.003>
- Lai, M. - C., Lombardo, M. V., Chakrabarti, B., & Baron - Cohen, S. (2013). Subgrouping the autism “spectrum”: Reflections on DSM - 5. *PLoS Biology*, 11(4), e1001544.
<https://doi.org/10.1371/journal.pbio.1001544>

- Lai, M. - C., Lombardo, M. V., Pasco, G., Ruigrok, A. N. V., Wheelwright, S. J., Sadek, S. A., Chakrabarti, B., & Baron - Cohen, S. (2011). A behavioral comparison of male and female adults with high functioning autism spectrum conditions. PLoS ONE, 6(6), e20835.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0020835>
- Lampinen, L. A., Kim, S. H., Kanne, S. M., & Lord, C. (2025). DSM - 5 based algorithms for the Autism Diagnostic Interview-Revised for children ages 4–17 years. Journal of Child Psychology and Psychiatry. Advance online publication.
<https://doi.org/10.1111/jcpp.14159>
- Lonergan, R. M. (2021). Gender balance in the validation of diagnostic tools for autism: A systematic review. European Psychiatry, 64(1), 599–599.
<https://doi.org/10.1192/j.eurpsy.2021.1598>
- Loomes, R., Hull, L., & Mandy, W. P. L. (2017). What is the male - to - female ratio in autism spectrum disorder? A systematic review and meta - analysis. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 56(6), 466–474.
<https://doi.org/10.1016/j.jaac.2017.03.013>
- Lord, C., Rutter, M., DiLavore, P. C., Risi, S., Gotham, K., & Bishop, S. (2012). Autism Diagnostic Observation Schedule, Second Edition (ADOS - 2). Torrance, CA: Western Psychological Services.
- Mandy, W., Tchanturia, K., & Treasure, J. (2019). Recognizing and assessing autism spectrum disorder in women and girls: Clinical implications. Advances in Autism, 5(1), 34–43.
<https://doi.org/10.1108/AIA - 07 - 2018 - 0026>
- Martini, M. I., Kuja - Halkola, R., Butwicka, A., Du Rietz, E., D’Onofrio, B. M., Happé, F., Kanina, A., Larsson, H., Lundström, S., Martin, J., Rosenqvist, M. A., Lichtenstein, P., & Taylor, M. J. (2022). Sex differences in mental health problems and psychiatric hospitalization in autistic young adults. JAMA Psychiatry, 80(4), 401–402.
<https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2022.5155>
- May, T., Pilkington, P. D., Younan, R., & Williams, K. (2021). Overlap of autism spectrum disorder and borderline personality disorder: A systematic review and meta - analysis. Autism Research, 14(11), 2320–2337.
<https://doi.org/10.1002/aur.2619>

- Milner, V., Colvert, E., Mandy, W., & Happé, F. (2023). A comparison of self - report and discrepancy measures of camouflaging: Exploring sex differences in diagnosed autistic versus high autistic trait young adults. *Autism Research*, 16(3), 580–590. <https://doi.org/10.1002/aur.2873>
- Mulè, A., Napoli, E., Carotenuto, F., Ciuffreda, M., De Stasio, S., Siracusano, M., & Mazzone, L. (2021). Modified questionnaire for autism spectrum conditions for girls (M - QASC - g): A screening tool for the female autism phenotype. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 51(11), 3951–3961. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04805-w>
- Osório, J. M. A., Rodríguez - Herreros, B., Richetin, S., Junod, V., Romascano, D., Pittet, V., Chabane, N., Gyga, M. J., & Maillard, A. M. (2021). Sex differences in sensory processing in children with autism spectrum disorder. *Autism Research*, 14(11), 2412–2423. <https://doi.org/10.1002/aur.2580>
- Reynolds, C., Zervos, V., Bendel, D., van Verschuer, V., Duffy, B., & Bolte, S. (2021). The Comprehensive Autistic Trait Inventory (CATI): Development and validation of a new measure of autistic traits in the general population. *Molecular Autism*, 12, 28. <https://doi.org/10.1186/s13229-021-00452-0>
- Ritvo, R. A., Ritvo, E. R., Guthrie, D., Ritvo, M. J., Hufnagel, D. H., McMahon, W., Tonge, B., Mataix - Cols, D., Jassi, A., Attwood, T., & Eloff, J. (2011). The Ritvo Autism Asperger Diagnostic Scale - Revised (RAADS - R): A scale to assist the diagnosis of Autism Spectrum Disorder in adults: An international validation study. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 41(8), 1076–1089. <https://doi.org/10.1007/s10803-010-1133-5>
- Rutter, M., Le Couteur, A., & Lord, C. (2003). *Autism Diagnostic Interview–Revised (ADI - R)*. Los Angeles, CA: Western Psychological Services.
- Rutter, M., Le Couteur, A., & Lord, C. (2008). *Autism Diagnostic Interview–Revised (ADI–R)*, manual. Los Angeles, CA: Western Psychological Services.

Saure, E., Castrén, M., Mikkola, K., & Salmi, J. (2023). Intellectual disabilities moderate sex/gender differences in autism spectrum disorder: A systematic review and meta - analysis. *Journal of Intellectual Disabilities Research*, 67(1), 1–34.

<https://doi.org/10.1111/jir.12989>

Simcoe, S. M., Gilmour, J., Garnett, M. S., Attwood, T., Donovan, C., & Kelly, A. B. (2023). Are there gender - based variations in the presentation of autism amongst female and male children? *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 53, 3627–3635.

<https://doi.org/10.1007/s10803-022-05552-9>

Simmonds, C., & Sukhareva, G. E. (2020). The first account of the syndrome Asperger described? Part 2: The girls. *European Child and Adolescent Psychiatry*, 29(4), 549–564.

<https://doi.org/10.1007/s00787-019-01371-z>

Westwood, H., & Tchanturia, K. (2017). Autism spectrum disorder in anorexia nervosa: An updated literature review. *Current Psychiatry Reports*, 19, 41.

<https://doi.org/10.1007/s11920-017-0791-9>

Whittle, E. L., Fisher, K., Srasuekbul, P., & Trollor, J. (2024). The demographic and diagnostic profile of women with intellectual disability and mental health disorder in New South Wales and patterns of service use: A data linkage study. *Journal of Intellectual Disability Research*, 52(2), 371–384.

<https://doi.org/10.1111/bld.12575>

Wood - Downie, H., Wong, B., Kovshoff, H., Cortese, S., & Hadwin, J. (2021). Research review: A systematic review and meta - analysis of sex/gender differences in social interaction and communication in autistic and nonautistic children and adolescents. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 62(8), 922–936.

<https://doi.org/10.1111/jcpp.13337>

Zand, M. (2024). Are there gender differences in sensory sensitivity and ASD characteristics in emerging adults? [Master's thesis, University of Groningen]. University of Groningen Student Theses.

<https://gmwpublic.studenttheses.ub.rug.nl/4412/1/Final-Version-Master-Thesis-Marije-in-t-Zand-S5310105.pdf>